

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за освітньою програмою професійного спрямування
«Економіка, планування та управління бізнесом»
на тему: **«ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ**
АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОДИНИЦІ
(НА ПРИКЛАДІ ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ)»

Виконавець:

студентка 6 курсу 7 групи ФЕУП

Бурдюжа Ірина Олександрівна _____

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Доброва Наталя Василівна _____

ОДЕСА – 2021

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми кваліфікаційної роботи. Важливим фактором забезпечення сталого розвитку економіки країни та становлення її позитивного іміджу на світовій арені є її інвестиційна привабливість.

В умовах становлення і розвитку української економіки важливе значення має залучення інвестицій до України, адже інвестиції є одним з найважливіших вирішень соціально-економічних проблем, і як наслідок – рушійна сила економічного зростання. Окрім цього, важливим є перехід до більш якісного управління інвестиційною діяльністю, побудова ефективної регіональної політики, спрямованої на забезпечення високого рівня інвестиційної привабливості, як окремо регіонів, так і України в цілому.

Для України роль інвестицій постійно зростає, оскільки вони є основою стабільного економічного розвитку, що дозволяє скоротити розрив в основних макроекономічних показниках між нашою державою та розвиненими країнами світу, створити передумови для гідної співпраці з іноземними країнами.

На сьогоднішній день, проблема низького рівня капіталовкладень та відсутності припливу інвестицій, на жаль, є актуальною для України та потребує негайного вирішення. У зв'язку з цим постає проблема оцінки і підвищення інвестиційної привабливості регіонів як характеристики, що дає змогу інвестору сформулювати уявлення про стан регіону, в який плануються вкладання коштів, забезпечує надійність майбутніх інвестицій та впевненість в отриманні очікуваних результатів від їх використання.

Серед публікацій з приводу теоретичних досліджень інвестиційної привабливості, необхідно відзначити праці таких вітчизняних та іноземних науковців, як П. Матвієнко, Т. Ковальчука, А. Асаул, В. Дорохов, Є. Олейнікова, М. Піндура, В. Ушаков, Я. Задорожна, Л. Дяченко, С. Іщук, Т. Кулініч, С. Петровська, Н. Макарій, О. Носова, Т. Момот, А. Дука, Л. Борщ, С. Герасимова, І. Бланка, М. Стирського, М. Ідрісова та інших науковців.

Мета кваліфікаційної роботи – теоретичні, методичні та прикладні аспекти оцінки інвестиційної привабливості регіону.

Реалізація поставленої мети визначила необхідність вирішення наступних завдань:

- визначити сутність інвестиційної привабливості регіону;
- дослідити принципи оцінки інвестиційної привабливості регіону;
- охарактеризувати методи та критерії інвестиційної привабливості регіону;
- розрахувати та проаналізувати основні показники інвестиційної привабливості Одеського регіону;
- провести розрахунок інтегрального індексу інвестиційної привабливості регіону та проаналізувати його;
- провести аналіз динаміки індексу інвестиційної привабливості Одеського регіону;
- провести SWOT-аналіз інвестиційної привабливості регіону;

- провести прогнозування інтегрального індексу інвестиційної привабливості Одеського регіону;
- визначити основні шляхи залучення інвестицій до економіки Одеського регіону.

Об'єкт дослідження – процес оцінки інвестиційної привабливості Одеської області.

Предмет дослідження – сукупність теоретичних аспектів інвестиційної привабливості регіону, оцінювання інвестиційної привабливості регіону та формування шляхів залучення інвестицій до економіки Одеського регіону.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань в роботі використовувалися різні методи. Методи теоретичного узагальнення і порівняння (аналіз і синтез, індукція і дедукція) – для дослідження теоретичних та організаційних аспектів проблеми. Методи зведення, групування та узагальнення, економіко-статистичні методи – для аналізу фінансової звітності, прогнозування показників та відображення тенденцій в регіоні, метод інтегральної оцінки інвестиційної привабливості регіонів України. Обробка даних здійснювалася з використанням пакету EXCEL для Windows.

Інформаційною базою дослідження є наукові публікації та монографічні видання вітчизняних та закордонних вчених, нормативно-законодавчі акти України і інших країн, матеріали наукових конференцій і досліджень, звіти та аналітичні матеріали відповідних державних органів, інформаційні дані управлінського та аналітичного обліку діяльності державної організації «Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень національної академії наук України.

Структура та обсяг роботи: Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (52 найменування) та 8-ми додатків. Загальний обсяг роботи становить 85 сторінок. Основний зміст викладено на 70 сторінках. Робота містить 18 таблиць, 14 рисунків.

Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано:

1. Добрава Н.В., Бурдюжа І.О. Теоретичні аспекти оцінка інвестиційної привабливості регіону. *Актуальні проблеми розвитку економічної теорії в умовах глобалізації*: зб.матеріалів доп.учас. XVI Всеукраїнської науково-практичної конф. «Покритановські читання». Одеса: ОНЕУ, 2020. 128 с. С.58-61.

2. Добрава Н.В., Бурдюжа І.О. Можливості імплементації світового досвіду щодо регулювання інвестиційної привабливості регіону. *Наукові проблеми господарювання на макро-, мезо- та мікроекономічному рівнях*: зб.матеріалів XIX Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої 100-річчю ОНЕУ, 17-18 травня 2021р. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. 448 с. С.233-235.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «*Теоретичні аспекти інвестиційної привабливості регіону*» розглянуто сутність інвестиційної привабливості; принципи оцінки інвестиційної привабливості регіону; охарактеризовано методи та критерії оцінки інвестиційної привабливості регіону.

У другому розділі «*Оцінка інвестиційної привабливості Одеського регіону*» проаналізовано основні показники інвестиційної привабливості Одеської регіону; проведено розрахунок та проаналізовано інтегральний індекс інвестиційної привабливості Одеського регіону; проведено аналіз динаміки індексу інвестиційної привабливості Одеського регіону.

У третьому розділі «*Основні напрями залучення інвестицій та прогноз інвестиційної привабливості Одеського регіону*» проведено SWOT-аналіз Одеського регіону; складено прогноз інтегрального індексу інвестиційної привабливості Одеського регіону. Запропоновано шляхи залучення інвестицій до економіки Одеського регіону.

ВИСНОВКИ

Проведено дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Сутність інвестиційної привабливості полягає у визначенні інвестиційної привабливості як сукупність характеристик, що дозволяє потенційному інвестору оцінити, наскільки той або інший об'єкт інвестицій привабливіше інших для вкладення наявних коштів.

2. Виділяють два принципи оцінки інвестиційної привабливості. Згідно першого принципу пропонують розраховувати індивідуальну оцінку параметрів інвестиційного потенціалу й інвестиційного ризику, що дозволяє найбільш повно визначити значимість даних чинників при реалізації проекту. Інший підхід, який застосовується для оцінки інвестиційної привабливості, ґрунтується на вивченні інвестором співвідношення прибутковості і ризику, а також їх взаємозв'язку.

3. Основними методами оцінки інвестиційної привабливості є: рейтингова методика І. Бланка, яка розраховується як інтегральний показник на базі визначених п'яти груп синтетичних показників; методика рейтингової оцінки інвестиційної привабливості регіонів, де використані найважливіші фактори економічного розвитку (у цій методиці застосовується математична модель і методика обробки статистичних даних «Інституту реформ»); методика Державної служби статистики України; методика Київського міжнародного інституту соціології (КМІС), що проводиться за рівнями загальноекономічного розвитку; міжнародні методики, розроблені Institutional Investor, Euromoney, Business Environment Risk Index (BERI), Transparency International, Moody's Investor Service.

Для розрахунку інтегрального індексу інвестиційної привабливості Одеського регіону була використана методика І. О. Бланка за п'ятьма групами показників.

Проведений аналіз основних показників інвестиційної привабливості Одеського регіону свідчить, що по-перше, за 2020 рік збільшився рівень ВРП Одеського регіону на 85 436 млн грн (на 71,32%). Темпи зростання ВРП по Одеській області більші за темпи зростання середньої величини ВРП по країні.

По-друге, обсяги капітальних інвестицій по Україні за 2016-2019 роки зростали, а у 2020 році знижувались відповідно до попереднього періоду

По Одеському регіону спостерігалось зростання обсягів капітальних інвестицій, але вже впродовж всього періоду. Але ж питома вага капітальних інвестицій Одеської області в обсязі капітальних інвестицій України знижувалась.

Протягом 2019-2020 років обсяги експорту знижувались, а обсяги імпорту зростали. Таким чином, питома вага експорту товарів Одеського регіону в обсязі експорту України знижувалась, а питома вага імпорту товарів Одеського регіону в обсязі імпорту України – збільшувалась.

По Одеській області спостерігалось падіння прямих іноземних інвестицій спостерігалось протягом 2016-2018 років, але на початку 2019 року обсяги прямих іноземних інвестицій зросли. На початку 2019 року обсяги іноземних інвестицій склали 1237,2 млн дол. США, що на 2,92% більше, ніж аналогічний показник у 2018 році.

5. Проведений розрахунок інтегрального показника інвестиційної привабливості регіону за методикою І.Бланка по Одеському регіону склав 0,3292 у 2020 році. За шкалою Харрінгтона, Одеський регіон має середній рівень інвестиційної привабливості.

6. Проаналізовано динаміку інтегрального індексу інвестиційної привабливості регіону протягом 2016-2020 років. Динаміка зміни рівня інтегрального індексу інвестиційної привабливості не була стабільною. Так, найвищої відмітки індекс досяг у 2016 році (0,3341). Протягом 2017-2019 року, рівень показника залишалися майже незмінним. У 2020 році відбувся значний зріст показника та досяг відмітки 0,3292 (що на 12,6% більше за 2019 рік).

7. Сформований SWOT-аналіз Одеського регіону свідчить, що Одеський регіон має досить високий потенціал, який обумовлений географічним та геологічним положенням, унікальними природньо-кліматичними умовами, розвинутою транспортною інфраструктурою, туристичною галуззю, високим інтелектуальним потенціалом населення. Але поряд з цим присутні і деякі недоліки, загрози. Тому, для того, щоб забезпечити підвищення рівень розвитку області необхідно, усунути всі недоліки, які заважають повноцінному функціонуванню, а також використати усі можливості, які сприятимуть до підвищити рівень інвестиційної привабливості.

8. На основі аналізу динаміку зміни часткових показників інвестиційної привабливості та інтегрального показника, проведений прогноз інтегрального індексу інвестиційної привабливості Одеського регіону на 2021 рік за допомогою програмних продуктів Excel та Statistica. Для

прогнозування інтегрального індексу інвестиційної привабливості регіону використовувався кореляційно-регресійний аналіз, на основі якого, на 2021 рік інтегральний індекс інвестиційної привабливості буде дорівнювати 0,318757. Порівняно з інтегральним індексом у 2020 році, за прогнозом на 2021 рік показник дещо зменшиться, але це обумовлено факторами та проблемами, які є на сьогоднішній день і впливають на зростання/спадання значення.

9. Інвестиційна привабливість є важливою для розвитку будь-якої області та країни в цілому, саме тому підтримувати її а також є необхідним завданням для держави та областей. Визначені основні шляхи підвищення інвестиційної привабливості регіону: рішення щодо недовіри судової системи; боротьба з корупцією; рішення проблем малого та середнього бізнесу; встановлення політичної стабільності; здійснення антимонопольних методів; збільшення державно-приватного партнерства тощо.

Для Одеського регіону є важливим формування сприятливого інвестиційного клімату для залучення інвестиційних коштів у розвиток провідних галузей економіки, сприяння місцевим товаровиробникам у пошуку нових ринків збуту з метою підвищення рівня конкурентоспроможності регіональної економіки. Для цього необхідно, по-перше, здійснювати інвестиційний маркетинг та промоцію регіону; по-друге, розширення кола закордонних регіонів-партнерів.

АНОТАЦІЯ

Бурдюжа І.О. «Оцінка інвестиційної привабливості адміністративно-територіальної одиниці (на прикладі Одеського регіону)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за освітньою програмою професійного спрямування «Економіка, планування та управління бізнесом». Одеський національний економічний університет. Одеса, 2021.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти інвестиційної привабливості Одеської області: розглянуто сутність інвестиційної привабливості; розглянуто принципи оцінки інвестиційної привабливості регіону; охарактеризовано методи та критерії оцінки інвестиційної привабливості регіону.

Проаналізовано основні показники інвестиційної привабливості Одеського регіону, проведено розрахунок та проаналізовано інтегральний індекс інвестиційної привабливості Одеського регіону. Проведено аналіз динаміки індексу інвестиційної привабливості Одеського регіону. Наведено SWOT-аналіз Одеського регіону. Складено прогноз інтегрального індексу інвестиційної привабливості Одеського регіону.

Запропоновано шляхи залучення інвестицій до економіки Одеського регіону.

Ключові слова: інвестиційна привабливість, рейтингова методика, валовий регіональний продукт, капітальні інвестиції, іноземні інвестиції, оцінка інвестиційної привабливості, інтегральний показник, прогнозування, лінія тренду.

ANNOTATION

I. Burdiuzha «Assessment of investment attractiveness of the administrative-territorial unit (on the example of Odesa region)»

Qualification work obtaining a master's degree in the specialty 076 «Entrepreneurship, trade and exchange activity» for the educational program «Economics, planning and business management» Odesa National Economic University. Odesa, 2021.

The theoretical aspects of the investment attractiveness of Odesa region are considered in the paper: the essence of investment attractiveness is considered; factors that influence investment attractiveness are investigated; the principles for assessing the investment attractiveness of the region is considered; methods and criteria for assessing the investment attractiveness of the region are determined.

The main investment attractiveness indicators of Odesa region were analysed, the investment attractiveness integral index of Odesa region was calculated and analysed. The dynamic of the investment attractiveness index of the Odesa region was analysed. The SWOT-analysis of the Odesa region is presented. The work offers a forecast of the integral index for Odesa region investment attractiveness. The ways of attracting investments to the economy of Odesa region were proposed.

Keywords: investment attractiveness, rating methodology, gross regional product, capital investments, foreign investments, investment attractiveness assessing, integral index, forecasting, trend.